

Prediction of Internet Addiction and Social Anxiety Based on Parenting Styles in Adolescents of Sabzevar, Iran

Elahe Sadat Tabatabaeirad (MSc)^{1,*}, Afzal Akbari Balootbangan (MSc)²

¹ Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

² Department of Educational Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Semnan University, Semnan, Iran

* **Corresponding Author:** Elahe Sadat Tabatabaeirad, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran. Email: e.tab2014@gmail.com

Abstract

Received: 19/01/2017

Accepted: 14/03/2017

How to Cite this Article:

Tabatabaeirad ES, Akbari Balootbangan A. Prediction of Internet Addiction and Social Anxiety Based on Parenting Styles in Adolescents of Sabzevar, Iran. *J Educ Community Health*. 2016;3(4): 52-58. DOI: 10.18869/acadpub.jech.3.4.52

Background and Objectives: Parenting styles are one of the most important factors in shaping adolescents' behaviors and personality. Therefore, we aimed to predict internet addiction and social anxiety based on parenting styles.

Materials and Methods: This descriptive and correlational study was performed in 400 high school students of Sabzevar, Iran, in 2015. The participants were selected using multi-stage cluster sampling method. The data were collected using Yang's Internet Addiction Test (IAT), Social Anxiety Scale (SAS-A), and Baumrind's Parenting Styles Questionnaire. To analyze the data, Pearson correlation coefficient and multiple regression were run in SPSS, version 22.

Results: We found a significant positive correlation between the authoritarian and permissive parenting styles and Internet addiction ($r=0.102$, $r=0.210$, respectively) and social anxiety ($r=0.576$, $r=0.517$, respectively). Moreover, a significant negative correlation was observed between the authoritative parenting style and Internet addiction and social anxiety ($r= -0.291$ and $r= -0.263$, respectively). In addition, multiple regression analysis reflected that the parenting styles could predict Internet addiction and social anxiety, and they explained respectively 39% and 35% of the variance.

Conclusions: According to the results, adopting proper educational methods and implementing practical plans can predict Internet addiction and improve positive relationships among individuals.

Keywords: Internet Addiction; Parenting Styles; Social Anxiety

پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبک‌های فرزندپروری در نوجوانان شهر سبزوار

الهه السادات طباطبائی‌راد^{۱*}، افضل اکبری بلوطبندگان^۲

^۱ کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

^۲ دانشجوی دکتری تخصصی، گروه روانشناسی تربیتی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه سمنان، سمنان، ایران

* نویسنده مسئول: الهه السادات طباطبائی‌راد، گروه روانشناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران.
ایمیل: e.tabatabaee2014@gmail.com

چکیده

سابقه و هدف: سبک‌های فرزندپروری یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر در شکل‌گیری رفتار و شخصیت نوجوانان است. از این رو هدف از پژوهش حاضر، پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبک‌های فرزندپروری بود.

مواد و روش‌ها: این پژوهش، یک مطالعه توصیفی و از نوع همبستگی بود که در سال ۱۳۹۵ انجام شد. بدین منظور، تعداد ۴۰۰ نفر از دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهرستان سبزوار به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات شامل: پرسشنامه اعتیاد به اینترنت (IAT: Implicit-) Jung و مقیاس اضطراب اجتماعی (SAS-A: Social Anxiety Scale for Adolescents) و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری (BPSQ: Baumrind Parenting Style Questionnaire) Baumrind بود. داده‌ها با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه در نرم‌افزار SPSS 22 تحلیل گردید.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که همبستگی مثبت و معنی‌داری بین سبک‌های فرزندپروری استبدادی و آزادگذار با اعتیاد به اینترنت ($r=0/102$ ، $r^2=0/210$) و اضطراب اجتماعی ($r=0/576$ ، $r^2=0/517$) وجود دارد. همچنین همبستگی منفی و معنی‌داری بین سبک مقتدرانه با اعتیاد به اینترنت ($r=-0/291$) و اضطراب اجتماعی ($r=-0/263$) مشاهده شد. علاوه بر آن، نتایج رگرسیون چندگانه نشان داد که سبک‌های فرزندپروری پیش‌بینی‌کننده‌ی معنی‌دار اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی بوده و به ترتیب ۳۹ و ۳۵ درصد از واریانس آن‌ها را تبیین می‌نمود.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج به‌دست آمده، می‌توان با استفاده از روش‌های تربیتی مناسب و ایجاد برنامه‌ریزی‌های کاربردی، اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی کرد و ارتباط مثبت با دیگران را در افراد ارتقاء داد.

واژگان کلیدی: اضطراب اجتماعی؛ اعتیاد به اینترنت؛ سبک‌های فرزندپروری

مقدمه

بسیاری از روانشناسان، پژوهش‌هایی را در مورد این مسئله انجام دهند. نظرسنجی‌ها در ایالات متحده و اروپا، شیوع اعتیاد به اینترنت را بین ۱/۵ و ۸/۲ درصد نشان داده و همچنین مطالعات مقطعی همبندی بالای اعتیاد به اینترنت با اختلالات روانی را گزارش نموده است. از جمله عوامل پیش‌بینی‌کننده‌ی اعتیاد به اینترنت ویژگی‌های شخصیتی، عوامل خانوادگی، مصرف الکل، اضطراب اجتماعی [۲]، ارتباطات آنلاین و افسردگی [۳] می‌باشد. همچنین رابطه‌ی احتمالی بین اعتیاد به اینترنت و برخی از مشکلات عملکرد شناختی وجود دارد [۴]. نتایج پژوهش‌ها نشان داد، دانش‌آموزانی که بیش از ۱۳ ساعت در روز از اینترنت استفاده می‌کنند، افسردگی بیشتری دارند

با همگانی‌شدن اینترنت، مسأله استفاده مفرط و آسیب‌زا بودن این فناوری، توجه روانشناسان را به خود جلب نموده و رابطه آن با متغیرهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. اینترنت نه تنها کاربردهای فراوانی در زندگی روزمره دارد؛ بلکه دارای ویژگی‌های خاص و منحصر به فردی است که جذابیت آن را صد چندان می‌کند. یک پدیده مهم اجتماعی منحصر به فرد اینترنت، ناشناس بودن است. از جمله پیامدهای ناشناس بودن، خودافشاگری زودهنگام است که می‌تواند به صمیمیت بیشتر منجر شود [۱]. از جمله مباحث مطرح‌شده در مورد استفاده از اینترنت، استفاده بیش از حد یا به نوعی اعتیاد به اینترنت (Internet Addiction) است که موجب شده

می‌آورند و زمینه بروز افسردگی را در آنان به‌وجود می‌آورند [۱۸]. علاوه بر آن، والدین مقتدر انعطاف‌پذیر و مطالبه‌کننده هستند، آن‌ها کنترل روی فرزندان را اعمال می‌کنند و پذیرنده/ پاسخ‌دهنده هستند. آن‌ها قوانین واضحی وضع می‌کنند و به‌طور پیوسته آن قوانین را اجرا می‌کنند، دلیل و منطق این قوانین و محدودیت‌ها را توضیح می‌دهند سپس، نسبت به نیازها و دیدگاه‌های فرزندان پاسخ‌دهنده هستند و کودکانشان را در تصمیمات خانواده دخالت می‌دهند. در سبک سهل‌گیر والدین از جنبه‌ی پذیرش/ پاسخ‌دهی در سطح بالایی قرار دارند؛ اما از نظر مطالبه و کنترل پایین هستند. والدین آسان‌گیر اغماض‌کننده هستند، آنان قوانین نسبتاً کمی برای کودکان وضع می‌کنند و آن‌ها را تشویق می‌کنند که احساسات خود را بروز دهند [۱۹]. یافته‌های پژوهش‌های پیشین نشان داد که سبک فرزندپروری مستبدانه سبب افزایش اضطراب می‌شود [۱۵]. همچنین به‌نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری سهل‌گیر، بیشترین تأثیر را در گرایش به اعتیاد به اینترنت دارد [۲۰]. علاوه بر آن، بین اعتیاد به اینترنت و تنهایی رابطه معنی‌داری وجود دارد [۲۱]. این درحالی است که اعتیاد به اینترنت موجب کاهش اعتماد به نفس، عزت نفس اجتماعی و حمایت اجتماعی ادراک‌شده افراد می‌شود [۲۲، ۲۳]. همچنین تحقیقات نشان می‌دهد که افراد دارای ویژگی اضطراب اجتماعی برای اعتیاد به اینترنت مستعد می‌باشند؛ چراکه این افراد با ارتباطات آنلاین و مزیت روبرو شدن در دنیای واقعی، از خطر ارزیابی منفی به دور می‌مانند و با بهبود کیفیت رابطه و بازبودن به معرفی خود براساس صورت‌های مختلف، از دنیای مجازی استفاده می‌کنند [۲۴]. همچنین سوءاستفاده عاطفی در دوران کودکی، افسردگی و اضطراب، پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت می‌باشد [۲۵]. با توجه به مبانی نظری مطرح‌شده و همچنین پژوهش‌های پیشین و نقشی که سبک‌های فرزندپروری می‌تواند در اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی افراد ایفا کند، این پژوهش با هدف پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبک‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان شهر سبزوار صورت گرفت.

مواد و روش‌ها

پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی و از نوع همبستگی بود که در سال ۱۳۹۵ انجام شد. آزمودنی‌های این پژوهش، ۴۰۰ نفر از دانش‌آموزان (۲۱۰ پسر و ۱۹۰ دختر) دبیرستان‌های شهر سبزوار بودند که به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای چندمرحله‌ای انتخاب شدند. در ابتدا شهر سبزوار به دو قسمت شمال و جنوب تقسیم شده و سپس از هر منطقه دو مدرسه (یک دخترانه و یک پسرانه) و از هر مدرسه، ۱۰۰ نفر انتخاب شدند. بعد از موافقت مسئولین آموزش و پرورش شهر سبزوار و با ایجاد اطمینان از محرمانه ماندن نتایج و کسب رضایت آگاهانه کتبی از

[۵]. همچنین فضای مجازی با دور کردن افراد از ارتباطات اجتماعی باعث ایجاد افسردگی و تنهایی در آن‌ها می‌شود [۶]. علاوه بر آن، به‌نظر می‌رسد اعتیاد به اینترنت، تحمل، کناره‌گیری، آشفتگی‌های هیجانی و قطع روابط اجتماعی را به‌دنبال دارد [۷].

از سوی دیگر، اضطراب اجتماعی (Social anxiety) به ترس آشکار و پیوسته از حضور در موقعیت اجتماعی یا عملکردی اشاره دارد و از این باور فرد ناشی می‌شود که او در این موقعیت‌ها به طرز خجالت‌آور و تحقیرآمیزی عمل خواهد کرد [۸]. اضطراب اجتماعی با برخی ویژگی‌های فیزیولوژیکی (سرخ‌شدن گونه‌ها، تعرق، خشکی دهان و لرزش به‌هنگام رویارویی با موقعیت‌های اجتماعی نگران‌کننده)، ویژگی‌های روانشناختی (شرم، خجالت، ترس از اشتباه، ترس از ارزیابی منفی و ترس از انتقاد) و ویژگی‌های رفتاری (کناره‌گیری، دوری از تماس چشمی، ترس از ابراز وجود، ترس از صحبت کردن در جمع و مورد خطاب واقع شدن) مشخص می‌شود [۹]. علاوه بر آن، مطالعات نشان داده‌اند افراد مبتلا به اضطراب اجتماعی از موقعیت‌های اجتماعی می‌ترسند و از حضور در این موقعیت‌ها دوری می‌کنند [۱۰]. این افراد فکر می‌کنند که دیگران در حال ارزیابی منفی آن‌ها از ابعاد گوناگون هستند و خود را نسبت به ارزیابی منفی آسیب‌پذیر می‌دانند. همچنین افرادی که دارای اضطراب اجتماعی هستند، نتایج رویدادهای اجتماعی را بالاتر از افراد عادی برآورد می‌کنند [۱۱] و اعتیاد به اینترنت با ویژگی شخصیتی برون‌گرایی رابطه منفی و معنادار و با اضطراب رابطه مثبت و معنادار دارد [۱۲، ۱۳].

مطالعات و بررسی‌ها در مورد نقش خانواده در شکل‌گیری رفتار و شخصیت کودکان نشان می‌دهد که خانواده، یکی از مهمترین عوامل مؤثر در رشد کودک است. فرزندپروری، فعالیت پیچیده‌ای شامل روش‌ها و رفتارهای ویژه است که به‌طور مجزا یا در تعامل با یکدیگر بر رشد کودک تأثیر می‌گذارد. در واقع پایه و اساس شیوهای فرزندپروری (Parenting style) مبین تلاش‌های والدین برای کنترل و اجتماعی کردن کودکانشان است [۱۴]. متغیرهایی چون پذیرش، ابراز محبت و مراقبت والدین از متغیرهای محافظت‌کننده قلمداد می‌شوند و متغیرهایی چون طرد کردن، خصومت و مراقبت بیش از حد با آسیب‌های روانی فرزندان رابطه دارد [۱۵]. Baumrind سه سبک فرزندپروری را با عناوین اقتدارگرا (Authoritative)، استبدادی (Authoritarian) و آزادگذار (Permissive) مطرح کرده است [۱۶]. فرزندپروری مستبدانه، با تقاضاهای بالای والدین و پاسخ‌دهی کم آن‌ها نشان داده می‌شود. والدین مستبد انتظارات بسیار زیادی از فرزندان خود دارند و در ارتباط با فرزندان عواطف پایینی نشان می‌دهند [۱۷]. والدینی که در تعامل با فرزندان از روش کنترل بدون محبت استفاده می‌کنند، عزت نفس و خودکارآمدی فرزندان خود را پایین

۱۰۰-۸۰ برابر اعتیاد شدید در نظر گرفته شده است. روایی و پایایی این پرسشنامه با روش آلفای کرونباخ، ۰/۹۰ گزارش گردید. در ایران نیز پایایی آن به روش آلفای کرونباخ، ۰/۸۱ به دست آمد [۲۷].

داده‌ها با استفاده از روش‌های آمار توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و آزمون‌های ضریب همبستگی پیرسون و رگرسیون چندگانه در نرم‌افزار SPSS 22 تحلیل گردید. سطح معنی‌داری در آزمون‌های بکار رفته، کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شده بود.

یافته‌ها

ضرایب همبستگی بین سبک‌های فرزندپروری و اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی در جدول ۱ ارائه شده است. یافته‌ها نشان داد که در سبک‌های فرزندپروری، دانش‌آموزان دارای والدین مقتدر، بالاترین میانگین و سبک آزادگذار، پایین‌ترین میانگین را داشتند. نتایج همبستگی پیرسون نشان داد که سبک‌های فرزندپروری (مقتدرانه، آزادگذار و استبدادی) با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه معنی‌داری دارند. پس از بررسی مفروضه‌های رگرسیون چندگانه و اطمینان از برقراری مفروضه‌ها، به منظور تعیین سهم متغیرهای پیش‌بین در تبیین واریانس متغیر اعتیاد به اینترنت از رگرسیون چندگانه استفاده شد (جدول ۲). یافته‌ها نشان داد که در مجموع، ۳۹ درصد از واریانس اعتیاد به اینترنت نوجوانان توسط متغیرهای سبک‌های فرزندپروری آزادگذار و مقتدرانه در مرحله دوم تبیین گردید. همچنین بررسی ضرایب رگرسیونی (β) نشان داد که با افزایش متغیر آزادگذاری، میزان اعتیاد به اینترنت افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. طبق یافته‌ها، متغیر آزادگذاری ($\beta=0/557$) بیشترین تأثیر را در اعتیاد به اینترنت داشته است.

جدول ۳ نقش پیش‌بینی‌کنندگی متغیر اضطراب اجتماعی توسط سبک‌های فرزندپروری توسط والدین را نشان می‌دهد که در مجموع براساس یافته‌های به دست آمده از این پژوهش، ۳۵ درصد از اضطراب اجتماعی توسط سبک‌های آزادگذاری، مقتدرانه و استبدادی در مرحله سوم مدل تبیین شده است. همچنین ضرایب رگرسیونی (β) برای متغیر آزادگذاری و استبدادی مثبت و برای مقتدرانه منفی است که نشان می‌دهد

دانش‌آموزان ابزارهای پژوهش اجرا شد. دانش‌آموزان پرسشنامه‌های اضطراب اجتماعی و اعتیاد به اینترنت را تکمیل کردند و از آن‌ها خواسته شد تا پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری را به والدین خود تحویل دهند. پس از تکمیل اطلاعات، ۱۲ پرسشنامه برگردانده نشد که از مجموعه پرسشنامه‌ها کنار گذاشته شدند.

اطلاعات مورد نیاز با کمک پرسشنامه‌ی اضطراب اجتماعی (SAS-A: Social Anxiety Scale for Adolescents)، مقیاس اعتیاد به اینترنت Jung (IAT: Implicit-Association Test) و پرسشنامه‌ی شیوه‌های فرزندپروری Baumrind (BPSQ: Baumrind Parenting Style Questionnaire) و جمع‌آوری گردید.

پرسشنامه شیوه‌های فرزندپروری Baumrind: این پرسشنامه حاوی ۳۰ سؤال می‌باشد و روی یک طیف لیکرت چهارگزینه‌ای به صورت کاملاً مخالفم، مخالفم، موافقم، کاملاً موافقم قرار دارد [۲۵]. این پرسشنامه سه شیوه‌ی فرزندپروری را در بر می‌گیرد که ۱۰ سؤال اول شیوه‌ی آزادگذار، ۱۰ سؤال دوم شیوه مقتدرانه و ۱۰ سؤال آخر شیوه استبدادی را می‌سنجد. پایانی این پرسشنامه با استفاده از روش بازآزمایی محاسبه شد. این میزان برای سبک سهل‌گیرانه ۰/۶۹، مقتدرانه ۰/۷۳، استبدادی ۰/۷۷ و برای کل آزمون ۰/۷۶ به دست آمد. مقیاس اضطراب اجتماعی (SAS-A): این مقیاس دارای ۱۸ گویه است که به منظور سنجش اضطراب اجتماعی در نظر گرفته شده است. این مقیاس دارای طیف پنج‌گزینه‌ای (کاملاً شبیه من=۵ تا کاملاً متفاوت از من=۱) می‌باشد. نمره‌های بالا در این مقیاس نشان‌دهنده‌ی اضطراب اجتماعی بالاتر است. تدوین‌کنندگان ابزار، در پژوهشی به بررسی ضریب پایایی این ابزار پرداختند؛ به طوری که پایایی این مقیاس را به روش بازآزمایی ۰/۸۸ گزارش کردند [۲۶].

پرسشنامه اعتیاد به اینترنت Jung (IAT): این آزمون یکی از معتبرترین آزمون‌های مربوط به سنجش اعتیاد اینترنتی است که توسط Kimberly Jung ابداع شد. این پرسشنامه دارای ۲۰ سؤال بوده که روی یک طیف پنج‌درجه‌ای از به‌ندرت (۱ امتیاز) تا همیشه (۵ امتیاز) تنظیم شده است. نمره‌ی کل پرسشنامه، دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. امتیاز ۴۹-۲۰ برابر کاربر طبیعی، امتیاز ۷۹-۵۰ برابر اعتیاد خفیف و امتیاز

جدول ۱: میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه (n=۳۸۸)

متغیرها	میانگین	انحراف معیار	۱	۲	۳	۴	۵
سبک آزادگذار	۲/۲۹	۰/۳۶	۱				
سبک مقتدرانه	۲/۸۷	۰/۳۴	-۱/۰۷۶	۱			
سبک استبدادی	۲/۶۷	۰/۲۳	**۰/۲۸۳	**۰/۳۵۱	۱		
اضطراب اجتماعی	۲/۰۹	۰/۸۷	**۰/۵۱۷	**۰/۲۶۳	**۰/۲۱۰	۱	
اعتیاد به اینترنت	۲/۹۶	۰/۸۴	**۰/۵۷۶	**۰/۲۹۱	**۰/۱۰۲	**۰/۸۸۹	۱

* ضرایب در سطح کمتر از ۰/۰۱ معنی‌دار می‌باشند.

جدول ۲: پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان براساس سبک‌های فرزندپروری

مدل	متغیر	R	R ²	F	P	B	Beta	T	P
گام اول	آزادگذار	۰/۵۷۶	۰/۳۳۲	۱۹۱/۸۵۸	<۰/۰۰۱	۱/۲۹۲	۰/۵۵۷	۱۴/۰۰۰	<۰/۰۰۱
گام دوم	آزادگذار مقتدرانه	۰/۶۲۷	۰/۳۹۳	۱۲۴/۸۵۱	<۰/۰۰۱	-۰/۶۲۳	-۰/۲۴۹	-۶/۲۴۳	<۰/۰۰۱

جدول ۳: پیش‌بینی اضطراب اجتماعی نوجوانان براساس سبک‌های فرزندپروری

مدل	متغیر	R	R ²	F	P	B	Beta	T	P
گام اول	آزادگذار	۰/۵۱۷	۰/۲۶۸	۱۴۱/۱۴۶	<۰/۰۰۱	۱/۰۵۸	۰/۴۴۲	۱۰/۰۶۹	<۰/۰۰۱
گام دوم	آزادگذار مقتدرانه	۰/۵۶۴	۰/۳۱۸	۸۹/۷۹۱	<۰/۰۰۱	-۰/۷۶۶	-۰/۲۹۶	-۶/۵۷۹	<۰/۰۰۱
گام سوم	آزادگذار مقتدرانه استبدادی	۰/۵۸۸	۰/۳۴۶	۶۷/۶۸۲	<۰/۰۰۱	۰/۷۳۲	۰/۱۸۹	۴/۰۳۹	۰/۰۰۸

اینترنت برای فرزندان، تنظیم قوانین استفاده از اینترنت، ارتباط با فرزندان به صورت مقتدرانه در طول مدت استفاده از اینترنت و انجام اقدامات برای مهار فرزندان در استفاده بیش از حد از اینترنت بسیار مهم می‌باشد [۲۰].

یافته‌های مطالعه حاضر نشان داد که از بین سبک‌های فرزندپروری، دو شیوه‌ی آزادگذار و مقتدرانه پیش‌بینی‌کننده اعتیاد به اینترنت دانش‌آموزان بودند و در مجموع، ۳۹ درصد از واریانس آن را تبیین نمودند. علاوه بر آن، همه سبک‌های فرزندپروری قادر به پیش‌بینی اضطراب اجتماعی بودند و در مجموع، ۳۵ درصد از واریانس آن را تبیین نمودند. این یافته‌ها با نتایج مطالعات پیشین همخوانی دارد [۲۰، ۳۰]. به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری مستبدانه با نمره بالاتر در میزان اضطراب همراه است [۳۱] و از بین سبک‌های فرزندپروری، سبک سهل‌گیر بیشترین تأثیر را در گرایش به اعتیاد به اینترنت دارد. همچنین برخی نتایج پژوهش‌های پیشین نشان داد که سبک‌های تربیتی سهل‌گیرانه‌ی والدین، رابطه معنی‌داری با میزان استفاده دانش‌آموزان از اینترنت دارد؛ به طوری که هر چقدر میزان سبک تربیتی سهل‌گیرانه بیشتر باشد، استفاده از اینترنت در بین فرزندان نیز بیشتر خواهد بود. در تبیین این یافته می‌توان گفت که والدین سهل‌گیر از نظر پذیرندگی - پاسخ دهنده‌گی در سطح بالا و از نظر درخواست و کنترل در سطح پایینی هستند. آن‌ها نسبت به رفتارهای فرزندان خود بسیار اغماض‌کننده و در رفتار آن‌ها کمتر کنترل دارند. این والدین از درگیری پرهیز کرده، تمایل به رقابت و صمیمیت دارند و دلشان نمی‌خواهد که از نظر فرزندان نمونه‌ای از اقتدار و استبداد باشند. همچنین این والدین در خانه قوانین خاصی ندارند و فرزندان آن‌ها ممکن است دچار مشکلات روانی و رفتاری شوند. زمانی که قوانین خاصی برای کنترل فرزندان وجود نداشته باشد، میزان رفتارهای ناپخته و نابه‌هنجار در فرزندان نیز افزایش می‌یابد؛ بنابراین سهل‌گیری و

با افزایش متغیر آزادگذاری و استبدادی، میزان اضطراب اجتماعی افزایش و با افزایش سبک مقتدرانه میزان اضطراب اجتماعی کاهش پیدا می‌کند. همچنین مشاهده شد که متغیر آزادگذاری ($\beta=۰/۴۴۲$)، بیشترین تأثیر را در اضطراب اجتماعی داشته است.

بحث

شیوه‌های فرزندپروری مجموعه‌ای از نگرش‌ها نسبت به کودک است که منجر به بروز جوی هیجانی شده و رفتارهای والدین در آن موقعیت ظاهر می‌شود [۲۸، ۲۹]؛ بنابراین هدف از مطالعه حاضر، پیش‌بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبک‌های فرزندپروری در دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهر سبزوار بود. نتایج مطالعه حاضر نشان داد که سبک‌های فرزندپروری با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی رابطه معناداری دارند. در واقع سبک‌های فرزندپروری استبدادی و آزادگذار با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به ترتیب رابطه مثبت و معنی‌داری داشتند؛ اما رابطه سبک مقتدرانه با اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی منفی و معنی‌دار بود. این یافته با نتایج مطالعات پیشین همسو می‌باشد. در مطالعات پیشین نشان داده شده است که پدران دخترانی که اضطراب اجتماعی بالایی دارند، طردکننده و بی‌توجه هستند و از قوانین انطباقی سلطه‌گرانه استفاده می‌کنند و مادران آن‌ها بسیار بی‌توجه یا بیش از حد حمایت‌کننده هستند [۳۰]. همچنین با مروری گسترده بر نتایج پیشین مشاهده شد که رفتارهای منفی والدین با سطوح بالایی از اضطراب اجتماعی همراه است [۳۰]. از سویی، گرچه اینترنت یک تکنولوژی است که کودکان و نوجوانان از آن به صورت روزانه استفاده می‌کنند؛ اما والدین با سبک‌های تربیتی خود مسئولیت بزرگی را برای جلوگیری از خطرات ناشی از استفاده از اینترنت دارند. کنترل والدین در استفاده از

ویژگی‌های تربیتی چه تنها و چه به‌صورت ترکیبی ممکن است در مشکلات بعدی مربوط به تعاملات میان‌فردی و موقعیت‌های اجتماعی، نقش داشته باشند. در واقع رفتار طردکننده‌ی بالای والدین و بیش‌حمایتی بالای آن‌ها به‌طور معنی‌داری با نرخ‌های افزایش یافته‌ی اضطراب اجتماعی فرزندان همراه است [۲۵].

پژوهش حاضر خالی از محدودیت نبوده و نخستین محدودیت آن مربوط به قلمرو مکانی و زمانی مورد مطالعه است. این مطالعه روی دانش‌آموزان مدارس متوسطه شهر سبزوار صورت گرفته و نمی‌توان یافته‌های آن را به سایر شهرهای کشور تعمیم داد. محدودیت دیگر این پژوهش مربوط به نوع مطالعه (همبستگی) بوده و در نتیجه نمی‌توان از آن تبیین‌های علت و معلولی به‌عمل آورد. با ذکر مطالب بیان‌شده و از آنجا که پیشگیری بر درمان مقدم است و با توجه به اینکه جوانان و نوجوانان آینده‌سازان جامعه هستند، لازم است به این پدیده به‌عنوان یک مشکل بهداشتی که بیشتر گریبان‌گیر نوجوانان و جوانان شده است، توجه جدی مبذول گردد. همچنین پیشنهاد می‌شود با استفاده از آموزش، استفاده از شیوه‌های تربیتی مناسب و کارآمد و برنامه‌ریزی‌های کاربردی، فرهنگ استفاده از اینترنت ایجاد شود تا از مشکلات جسمانی و روان‌شناختی اعتیاد به اینترنت جلوگیری گردد. پیشنهاد دیگر این پژوهش آن است که این متغیرها با سایر متغیرهای بهداشت و سلامت روانی همبسته شوند تا دانش منسجمی در این زمینه بسط و اشاعه شود.

نتیجه‌گیری

براساس نتایج حاصل از این پژوهش می‌توان گفت سبک‌های فرزندپروری با اضطراب اجتماعی و اعتیاد به اینترنت رابطه داشته و پیش‌بینی‌کننده آن‌ها بوده است. در نهایت می‌توان گفت با توجه به سهولت اجرا، نمره‌گذاری، تعبیر و تفسیر یافته‌ها و با توجه به عملی‌بودن کار به‌صورت گروهی می‌توان جهت پیشگیری از اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی به والدین آموزش‌هایی جهت تقویت سبک فرزندپروری مقتدرانه داده شود و از شیوه‌های تربیتی استبدادی و آزادگذار دوری کنند.

تشکر و قدردانی

بدین وسیله از کلیه دانش‌آموزان، والدین، معلمان، مدیران و کلیه دست‌اندرکارانی که در این پژوهش یاری رساندند، تقدیر و تشکر می‌شود. این پژوهش هیچ‌گونه حامی مالی نداشته و با هزینه‌های شخصی پژوهشگران صورت گرفته است. همچنین تعارض منافع بین نویسندگان وجود ندارد.

در دسترس بودن اینترنت، زمینه را برای استفاده بیش از حد از این فناوری فراهم می‌کند. نبود کنترل کافی روی فرزند و متنوع‌بودن فضای مجازی با انواع سرگرمی‌ها و بازی‌های اینترنتی زمینه‌ساز اعتیاد به اینترنت می‌باشد. نتیجه این فرض از پژوهش نشان داد که هر چقدر میزان سبک تربیتی سهل‌گیرانه بیشتر باشد، استفاده از اینترنت نیز در دانش‌آموزان بیشتر است [۲۲]. از سویی نتایج نشان داد که رابطه منفی و معنی‌داری بین سبک فرزندپروری مقتدرانه با آمادگی اعتیاد به اینترنت در دانش‌آموزان وجود دارد. اکثر پژوهش‌های پیشین به این رابطه اشاره نموده‌اند، برای مثال: برخی از پژوهشگران در مطالعه خود نشان دادند که شیوه‌های فرزندپروری مقتدرانه با گرایش نوجوانان در تایوان به استفاده بیش از حد از اینترنت رابطه منفی معنی‌داری دارد؛ یعنی هر چقدر میزان سبک تربیتی مقتدرانه افزایش یابد، میزان گرایش به اینترنت کمتر می‌شود و نگرش دانش‌آموزان نسبت به استفاده‌ی بیش از حد از اینترنت تغییر می‌کند [۲۳]. در تبیین این یافته از مطالعه می‌توان گفت؛ نظارت والدین و محافظت به‌موقع از فرزندان، رفتار نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نوجوان را متوجه موقعیت‌های خطرناک در محیط اطراف می‌کند و از این رو در جلوگیری از ارتباطات با همسالان منحرف و نابه‌هنجار تلاش می‌کنند. در واقع نظارت والدین به‌عنوان یک راه انتقال در مسیر به‌هنجار می‌باشد؛ بنابراین زمانی والدین با رفتارهای مقتدرانه با فرزند خود برخورد می‌کنند، هم به فرزند تلنگری می‌زنند که مواظب رفتار خود باشد و هم اینکه فرزند نسبت به رفتار خود آگاه‌تر می‌شود. از این رو، زمانی که والدین سبک تربیتی مقتدرانه را بکار می‌گیرند، فرزند را در مسیر درست زندگی قرار می‌هند [۲۰].

علاوه بر آن، پژوهش‌ها نشان داد نوجوانانی که دارای خانواده‌های با اقتدار منطقی هستند، شایستگی تحصیلی بالا و معناداری دارند و نوجوانانی که والدین خود را به‌عنوان استبدادی، افراطی توصیف کرده بودند، در تمام مقیاس‌ها، نمره‌هایشان گرایش به حد متوسط بین نمره‌های گروه‌های اقتدار منطقی و مسامحه‌کار بود. به‌طور کلی بیشترین اندازه تفاوت بین خانواده‌های با اقتدار منطقی و مسامحه‌کار از نظر پیشرفت تحصیلی و سایر موارد به‌دست آمد [۲۴]. از سوی دیگر، نتایج نشان داد افرادی که اضطراب اجتماعی بالایی دارند، از سوی والدین تنبیه شدیدتر و فراوان‌تری را گزارش کردند. این گروه پدرانشان را در حوزه سلطه‌گری و عدم محبت و مراقبت بالاتر مشخص کردند و مادرانشان را افرادی با ویژگی‌های ضعیف می‌دانستند. افزون بر آن، نتایج پژوهشی نشان داد که بزرگسالان با اختلالات اضطرابی، به‌خصوص اضطراب اجتماعی، والدینشان را به‌عنوان طردکننده یا بیش‌حمایتگر معرفی کرده‌اند. هر دوی این

REFERENCES

- Ghassemzadeh L, Shahraray M, Moradi A. Prevalence of internet addiction in girls and a comparison of addicted and non-addicted girls in loneliness, self-esteem and social skills. *Contemporary Psychol*. 2007;2(1):32-40.
- Weinstein A, Feder LC, Rosenberg KP, Dannon P. Internet addiction disorder: overview and controversies. *Behav Addict*. 2014;5:99-117. DOI: 10.1016/B978-0-12-407724-9.00005-7
- Chang FC, Chiu CH, Lee CM, Chen PH, Miao NF. Predictors of the initiation and persistence of Internet addiction among adolescents in Taiwan. *Addict Behav*. 2014;39(10):1434-40. PMID: 24930050 DOI: 10.1016/j.addbeh.2014.05.010
- Park MH, Park EJ, Choi J, Chai S, Lee JH, Lee C, et al. Preliminary study of internet addiction and cognitive function in adolescents based on IQ tests. *Psychiatry Res*. 2011;90(2-3): 275-81. PMID: 21899895 DOI: 10.1016/j.psychres.2011.08.006
- Orsal O, Orsal O, Unsal A, Ozalp SS. Evaluation of internet addiction and depression among university students. *Proc Soc Behav Sci*. 2013;82(3):445-54. DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.06.291
- Brenner V. Psychology of computer use: XLVII. Parameters of internet use, abuse and addiction: the first 90 days of the internet usage survey. *Psychol Rep*. 1997;80(3 Pt 1):879-82. PMID: 9198388 DOI: 10.2466/pr0.1997.80.3.879
- Atashpour H, Jalali D, Asadiyan S. Comparison of internet addiction based on thinking styles of its users. *Know Res Appl Psychol*. 2005;23(7):55-72. [Persian]
- Khayer M, Ostovar S. The relationship between social anxiety and cognitive biases in adolescents. *Iran J Psych Clin Psychol*. 2005;13(3):256-63. [Persian]
- Basaknejad S, Moeni N, Honarmand M. The relationship processing the events and avoid Cognitive with social anxiety in students. *J Behav Sci*. 2005;4(4):336-9. [Persian]
- Kent G, Keohan S. Social anxiety and disfigurement: the moderating effects of fear of negative evaluation and past experience. *Br J Clin Psychol*. 2001;40(1):23-34. PMID: 11317946
- Foa EB, Franklin ME, Pery KJ, Herbert JD. Cognitive biases in generalized social phobia. *J Abnorm Psychol*. 1996;105(3):433-9. PMID: 8772013
- Dalbudak E, Evren C. The relationship of Internet addiction severity with Attention Deficit Hyperactivity Disorder symptoms in Turkish University students; impact of personality traits, depression and anxiety. *Compr Psychiatry*. 2014;55(3):497-503. PMID: 24374171 DOI: 10.1016/j.comppsy.2013.11.018
- Servidio R. Exploring the effects of demographic factors, Internet usage and personality traits on Internet addiction in a sample of Italian university students. *Comput Hum Behav*. 2014;35:58-92. DOI: 10.1016/j.chb.2014.2.24
- Baumrind D. Effective parenting during the early adolescent transition. *Fam Transit*. 1991;2(1):121-40.
- Green RW. The explosive child: a new approach for understanding and parenting easily frustrated, "chronically inflexible" children. New York: HarperCollins Publishers;1998.
- Tucker CM, Zayco RA, Herman KC, Reinke WM, Trujillo M, Carraway K, et al. Teacher and child variables as predictors of academic engagement among low-income African American children. *Psychol Sch*. 2002;39(4):477-88. DOI: 10.1002/pits.10038
- Dornbusch SM, Ritter PL, Leiderman RH, Roberts DF, Farleigh MJ. The relation of parenting style to adolescent school performance. *Child Dev*. 1987;58(5):1244-57. DOI: 10.2307/1130618
- Danesh E, Takrimi Z, Nafisi GH. The role of childrearing styles of parent on the ratio of their children depression. *J Appl Psychol*. 2007;1(2):125-40. [Persian]
- Aminabadi Z, Khodapanahi MK, Dehghani M. Examining the mediating role of cognitive emotion regulation in the relationship between perceived parenting style dimensions and academic achievement. *J Behav Sci*. 2011;5(2):5-6. [Persian]
- Valcke M, Bonte S, Wever BD, Rots I. Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Comput Educ*. 2010;55(2):454-64. DOI: 10.1016/j.compedu.2010.02.009
- Esen BK, Aktas E, Tuncer I. An analysis of university students' internet use in relation to loneliness and social self-efficacy. *Proc Soc Behav Sci*. 2013;84:1504-8. DOI: 10.1016/j.sbspro.2013.06.780
- Aydm B, San SV. Internet addiction among adolescents: the role of self-esteem. *Proc Soc Behav Sci*. 2011;15:3500-5. DOI: 10.1016/j.sbspro.2011.04.325
- Gunuc S, Dogan A. The relationships between Turkish adolescents' Internet addiction, their perceived social support and family activities. *Comput Hum Behav*. 2013;29(6):2197-7. DOI: 10.1016/j.chb.2013.04.011
- Lee BW, Stapinski LA. Seeking safety on the internet: relationship between social anxiety and problematic internet use. *J Anxiety Disord*. 2012;26(1):197-205. PMID: 22169053 DOI: 10.1016/j.janxdis.2011.11.001
- Dalbudak E, Evren C, Aldemir S, Evren B. The severity of Internet addiction risk and its relationship with the severity of borderline personality features, childhood traumas, dissociative experiences, depression and anxiety symptoms among Turkish University Students. *Psychiatry Res*. 2014;219(3):577-82. PMID: 25023365 DOI: 10.1016/j.psychres.2014.02.032
- Asfandiyari GH. Compare parenting styles in two groups of mothers of children with behavior disorders and the impact of education in reducing behavioral disturbances. [Master's Thesis]. Tehran: Medical Research Institute; 1995.
- Ostovar S, Razavieh A. Psychometric characteristics AS-A social anxiety for adolescents for use in Iran. Proceeding of the 5th National Symposium on Child and adolescent mental health. 2003; October 8; Zanjan, Iran. P. 16-17. [Persian]
- Bahri N, SadeghMoghadam L, Khodadost L, Mohammadzade J, Banafsheh E. Internet addiction status and its relation with students' general health at Gonabad Medical University. *Modern Care J*. 2011;8(3):166-73. [Persian]
- Alizadeh H, Andries C. Interaction of parenting styles and attention deficit hyperactivity disorder in interaction parents. *Child Fam Ther*. 2005;24(3):37-52. DOI: 10.1300/J019v24n03_03
- Lu WH, Lee KH, Ko CH, Hsiao RC, Hu HF, Yen CF. Relationship between borderline personality symptoms and Internet addiction: the mediating effects of mental health problems. *J Behav Addict*. 2017;29:1-8. PMID: 28849668 DOI: 10.1556/2006.6.2017.053
- Wolfradt U, Hempel S, Miles JN. Perceived parenting styles, depersonalization, anxiety and coping behavior in adolescents. *Personal Individ Diff*. 2003;34(3):521-32.
- Valcke M, Bonte S, De Wever B, Rots I. Internet parenting styles and the impact on Internet use of primary school children. *Comput Educ*. 2010;55(2):454-64. DOI: 10.1016/j.compedu.2010.02.009
- Chou HL, Chou C, Chen CH. The moderating effects of parenting styles on the relation between the internet attitudes and internet behaviors of high-school students in Taiwan. *Comput Educ*. 2016;94:204-14. DOI: 10.1016/j.compedu.2015.11.017
- Lamborn SD, Mounts NS, Steinberg L, Dornbusch SM. Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian, in fulgent and neglectful families. *Child Dev*. 1991;62(5):1051-59. DOI: 10.1111/j.1467-8624.1991.tb01588.x
- Lieb R, Wittchen HU, Höfler M, Fuetsch M, Stein MB, Merikangas KR. Parental psychopathology, parenting styles, and the risk of social phobia in offspring: a prospective-longitudinal community study. *Arch Gen Psychiatry*. 2000;57(9):859-66. PMID: 10986549